

www.per-olof.dk | <mailto:johansso@post3.tele.dk> |

Blog: <http://perolofdk.wordpress.com/>

Udenfor konkurrence

Per-Olof Johansson

Dagbladet Information inviterede til årets kronikkonkurrence under titlen "Mødet". Men invitationen sluttede: "Fortæl os din historie om et menneske, en kultur, en oplevelse, et møde, en bog en sang eller noget helt syvende, der ændrede din livsbane." Det lød jo ret frit. Jeg skrev min artikel under titlen "Udenfor konkurrence" og sendte ind. Svaret var, at 85 havde reageret og seks var udtaget som de nominerede, som læserne skulle vælge imellem. Og at jeg ikke var blandt de udvalgte. I og for sig heldigt, som det vil fremgå! Men da artiklen selvfølgelig ikke vil blive trykt i avisen, sætter jeg den på nettet, som supplement til de nominerede, en mulighed alle de øvrige vragede i vore da-

ge også har, hvis ønsket ikke blot var at vinde, men også – at blive læst. Alle har måske ikke muligheden teknisk set – så kan de sende artiklen til mig som pdf-fil eller i Word, så laver jeg en hjemmeside, hvorfra der linkes til artiklerne. Den som anbringer den under egen adresse, kan få sit link på siden. Her følger så mit bud på et svar:

Der skrives et hav af digte i Danmark, så det er indlysende, at ikke alle digtere kan påkalde sig samme opmærksomhed. Hvad værre er, at digtning som aktivitet ikke er værdsat, hvis den ikke har opnået stor opmærksomhed, hvilket ikke er et problem for så mange andre aktiviteter.

Nu er jeg en af de mange, som kan siges at have forsøgt at påkalde mig opmærksomhed med digte. I vor tid foresvæver der os alle, at opmærksomhed påkalder man sig mere for sit egos skyld end for sagens – en beskyldning, det er svært at undgå. Når man trods den udeblevne opmærksomhed fortsætter i mere end halvtreds år, er årsagen dog nok en anden. Det er en del af den naturlige udtryksform, en måde hvorpå man kan komme til rette med verden.

Jeg ser annoncen, hvor Information inviterer til kronikkonkurrence. Jeg bliver optaget af tanken, for hvad ville jeg selv skrive om, hvis jeg skulle? Hvad ændrede min livsbane?

Der er flere vanskeligheder ved at komme i gang. Jævnfør indledningen, så skal jeg tro på, at jeg, der i altså næsten halvtreds år har villet påkalde mig opmærksomhed uden nævneværdig succes, her pludselig skulle møde et publikum, som interesserede sig for en afgørende vending i mit liv? Ikke let at tro! Den slags spidsfindigheder vil næppe interessere en journalist, men det er hvad jeg ynder at fæstne min opmærksomhed ved.

Dernæst er der konkurrencen som sådan. Man kan vinde en rejse til Seattle. Nu er Seattle og især omegnen et sted, jeg godt kunne tænke mig at besøge, så det burde jo lokke mig. Siden engang midt i 70'erne, har jeg været optaget af høvding Seattle og hvad han sagde – og i høj grad, hvad han ikke sagde. Jeg har da ikke dyrket det som videnskab, og det er i høj grad videnskab at efterforske nordvestkystindianernes liv. Det er detaljen med høvding Seattles tale, om den er fiktion eller fakta. Da dens retorik siden 1970'erne er blevet brugt eller rettere misbrugt i kampen for et bedre miljø, naturbevaring, grøn politik overhovedet, hvor sagen i sig selv skulle være argument nok, synes jeg det har været vigtigt, at det i hvert fald ikke var den notorisk fiktive version, som blev taget i anvendelse. Det har jeg flere hjemmesider om. Så at sætte foden på den jord, kunne være spændende. For øjnene af mig ses postkort fra Seattles omegn, hilsener fra en kontakt, som min beskæftigelse med emnet førte med sig.

Men en flyvetur af den længde afstår jeg gerne fra. At flyve til Rom kunne jeg lige klare, flyve til Seattle vil jeg simpelthen ikke. Faren for

at vinde hovedgevinsten er selvfølgelig forsvindende lille! – alligevel forekommer det idiotisk, at deltage i en konkurrence, hvor man ikke ønsker at vinde hovedgevinsten.

Forestillingen bag opgaven må være, at livet ser ud som en lige linje, når det går almindeligt for sig. At vi selv har denne opfattelse af vort liv, når vi ser frem eller tilbage. Når så denne linje får et knæk, er det en afgørende begivenhed i vort liv.

Der bliver jeg hængende et stykke tid, for spørgsmålet er, om jeg ser sådan på mit liv. Og hvis ikke, har jeg så gjort det engang? Den velkendte start på selvbiografien ”som barn ønskede jeg at blive brandmand” kan jeg næsten vedkende mig. Jeg har udtalt denne dumhed i den form, at jeg håbede enten at blive dyrlæge eller ingeniør. Der var tale om et fravalg snarere end om et valg. Pappa var kurvemager, lavede spånkurve, og skønt jeg har lavet en bog om det emne, var jeg mig åbenbart dengang bevidst, at mine håndværksmæssige talenter var for ringe til at jeg kunne gå i hans og mammas fodspor. Samtidig som de daglige vanskeligheder med økonomisk at holde skrue i vandet tidligt stod mig klart. Jeg vidste nok, hvordan overklassen så ud, det var nemlig dyrlægen Kjeld Hansen, ingeniør Hagens, isenkræmmer Borning og i hvert fald fabrikant Grum Schwensen med pige i huset, privat flyvemaskine og et hus med flere værelser end man kunne tælle. Så engang har jeg set den livslinje for mig. Søgmaskinen arbejder videre: Der blev lagt andre linjer ud – hvornår og hvad, det må være det, der er opgaven at finde frem. Siden nu digtningen har betydet så meget, kunne de være den, som var et brud?

Det er naturligvis en forandring at begynde at skrive ned, selv opfatter jeg det dog kun som en naturlig fortsættelse af noget, som altid er foregået i hovedet på mig.

Hele livet er sat sammen af forandringer, i hvert enkelt moment peges i mange retninger, og den ene er ikke mere naturlig end den anden, sådan tror jeg, jeg tidligt så på det. Selvom det i forgrunden ser ud som valg, er vi bundet af så mange ting, flyskræk og andet, at det efterfølgende kan se ud som den rene logik.

Så blev det journalist, jeg ville være. Via Informations lederskribent, professor Poul Meyer, var jeg allerede i gymnasietiden blevet opmærksom på statskundskab i Aarhus, som et fornuftigt udgangspunkt for en journalist, så det blev målet. Det viste sig, at den videnskab lå lige så lidt for mig, som kurvemageri. Barren sad simpelthen for højt for mig. De overvejelser studiet gav mig anledning til, fik af Poul Meyer disse ord med på vejen: Det må du tænke over, når du har taget din eksamen!

Mamma døde, jeg blev gift med Hanne, jeg holdt et sabbatår efter et par forsøg på at tage første del statskundskab – hver for sig afgørende begivenheder i mit liv, der efterfulgtes af den endnu større: At skulle være far. Foreløbig – først gymnasiet, så to år soldat, efter al denne

foreløbighed, skulle så livet begynde? Jeg tabte troen på den vej for eget vedkommende, selvom den havde været effektiv, da jeg hjalp Hanne over det skær, som hed lærereksamen.

En dag genoptog jeg studiet og lidt henne i den proces, da jeg sad på instituttets læsesal og læste – gav jeg mig til at tegne vinduet og det flagrende gardin. Det var vinduet ud til friheden. Om det var lige den dag, eller da jeg i stedet for at arbejde videre med et diagram over udviklingen indenfor landbruget, vendte det på hovedet og så omridset af en engel, som jeg derefter arbejde videre med – beslutningen blev taget til et studenteroprør før de andre tog fat. 1968 oplevede jeg fra sidelinjen. Jeg ville nemlig ikke være evighedsstudent, så årskortet blev ikke fornyet.

Jeg blev hjemmegående uden at kunne huske, hvordan vi aftalte det. Det ser ud som et brud på den lige linje, ja borgerligt set. Herfra, hvor jeg sidder, er linjen lige nok, det var jo de andre ting, som var brud! Ingen djævel ville have kunnet formå mig til at tage en læreruddannelse, hvad der ellers var det valg, en del traf, når det viste sig, at universitetet ikke var sagen. Det er jo til at dø af grin af, at jeg så i 37 år henlevede mit liv som ufaglært pædagog og følte mig på rette plads i livet! Jeg fik både tid og overskud til at skrive digte, lave billeder ja og så meget andet.

Der kan nævnes skilsmisse, ulykke, sygdom, som ”ændrede min livsbane”. Jeg har gjort det andre steder og skal ikke gentage her. Jeg standser ved ”foreløbighedens ophør”, som det mest afgørende i mit liv. Hele livet er jo i en vis forstand ”foreløbigt”. Først skal brobyggeren uddannes, så skal han have opgaven, så skal broen bygges, broen bruges, broen vedligeholdes, foreløbigheden er det bestående, som ingen af os kan løbe fra.

Det, jeg syntes jeg fik gjort op med, var opfattelsen, at det næste punkt var vigtigere, end hvor jeg var nu, og som havde forpestet gymnasietid, soldatertid og også var ved at få godt fat i mig på universitetet. Jeg bilder mig ikke hermed ind, at have sat mig til doms over andres liv, kun over mit eget. Selvfølgelig ligger der heri: En appel til samtid og eftertid. Opgiv ikke livet nu for livet i fremtiden! At få begge dele med i rette proportion, det er opgaven. Det er svært at undlade at lade andre pådutte en overvægt til den ene side eller den anden.

Det var, hvad den konkurrence gav mig lyst til at skrive ned. Så præmien har jeg allerede fået, tak for anledningen. Hils fra mig i Seattle!